

Undtagelsestilstanden i Trondheim og Trøndelagsdistriktene og de redselsgjerninger tyskerne har begått i forbindelse med den, er nottatt med den dybeste smerte av hele det norske folk. På nytt har representatene for den tyske okkupasjonsmakt grepet til de mest uhorste massemord på uskyldige nordmenn for å stifte opp sin vakkende maktposisjon. Det norske folk er gjennom bitre erfaringer blitt klar over at de tyske voldsmenn ikke vikor tilbake for noe middel hvor sjofelt det enn er, for å fremme sine interesser. Men at de nyrdet 10 gode norske patrioter, som de selv åpent erkjenner er uten skyld i de forhold som ledet til undtagelsestilstanden, tyder på en råskap som vi ikke trodde var mulig å finne selv blant nazister. Terbovens plan var tyensynlig ved denne uhorste forbrytelse å spre panisk redsel og derved lansla vårt folks motstandsvilje. Hvis man kjente den reaksjon skjendselsdåden har fremkalt i hvert eneste norske sinn i disse dager, ville selv han forstå at aldri er det begått en mer skjebnosvanger feil. Alle norske hjerter er i dag fylt av et vilt hat til uretten og dens utøvere. Og selv en bitterhet over å stå maktesløse i øyeblikket er stor, så er dog viljen til skjerpot motstand mot våre undertrykkere så meget større. Det vil få sitt synlige uttrykk i omfanget av den våpenløse kamp vi er henvist til å føre.

Førredertpartiet som gang etter gang har måttet bøye unda med sine planer etter tysk ordre, har denne gang virkelig oppnådd å komme i forgrunnen. "Fylkesfører" Rogstad er satt i spissen for det fortsatte terror-regime. Derved er ikke bare umennesket Rogstad, men også hver eneste stor og liten nazist ansvarlig for de avskyelige mord. Dette bør de merke seg alle de NS-medlemmer som begynner å føle grunnen svikte under seg og som allerede bittert angrer at de meldte seg til tjeneste hos folkeforbryterne. Men det er ikke tilstrekkelig med beklagelser. Aktiv protest mot uggjerningen må til hvis en på oppgjørets dag vil unngå anklagen for overla t mord. Arbeidsfolket i Nor e følger denne bøddelens siste skjendsels handling som et sviende sår. Det er knapt gått et år siden våre beste kamerater Viggo Hansteen og Rolf Wickstrøm ble stukket ned på samme måte. Denne gang er også en av arbeidernes varmeste forkjempere blant ofrene. Redaktør Harald Langhelle i Arbeideravisen har lidt heltedøden sammen med de 9 andre fedrelandsforsvarere i Trondheim. Vi står i dag sammen med hele folket bgyd i sorg foran de falnes graver. Vi lover dyrt og hellig at den kamp de kjempet og døde for skal føres videre. All vår vilje og evne skal settes inn for å gjøre uretten god igjen. Gjennom ny terror og redselsgjerninger, kjenper vi Norges sak frem til seier.

UNDER UNNTAGELSESTILSTANDEN I TRONDHEIM

som ble opphevet 12. oktober myrdat tyskerne og NS 34 gode norske patrioter, mens mange andre fikk strenge tukthusstraffer. Dessuten ble det foretatt tallrike arrestasjoner. Den direkte foranledning tør være en sprngning ved Fosdalen Grube, hvorved denne for tyskerne så viktige bedrift ble satt ut av funksjon. Politimesteren i Steinkjer bringer 6. oktober flg. kunngjøring: "Manda 3. oktober 1942 kl. 3.10 om noretten har fire ukjente personer foranstaltet en sprngning av en kompressor ved Fosdalen Grube i Maln. (Deretter følger signalement på disse personer). Det er utlovet en belønning på kr. 5.000.- til den som gir opplysninger som leder til at en eller flere av gjerningsmennene blir grepet. Belønningen blir utbetalt av politimesteren i Steinkjer, som avvjer krav på belønningen og i tilfelle fordelingen av den.

-v-

Steinkjer Politikammer."

ADRESSEAVISEN I TRONDHEIM

BRINGER SAMME DAG UNNTAGELSESTILSTANDEN BLE PROKLAMERT EN OMTALE AV PREMIEREN som skulle holdes samme dag på Trøndelag Teater. Premieren ble som kjent erstattet av det uhyggelige morddrama tyskerne iscenesatte. Og teatersjef Gleditsch ble hentet av de tyske Gestapo-bøddler som med rette antok han for å være en av byens mest populære borgere. Trondheims

befolkning kunne i Adresseavisen se det siste bilde av sin velkjente og kjære teatersjef som med talent og energi hadde skapt byens faste scene. Snikmyrdet ble han, men minnet om den uforfede og rakryggede nordmann vil leve i all framtid hos distriktets og hele landets befolkning.

QUISLINGS REPRESENTANT

Rogstad, som sammen med tyskerne bærer hovedansvaret for forbrytelsene, fikk anledning til å sette i verk en del forordninger om innskrenkninger i jernbanetrafikken, stoppe tobakksalget m.v. Dessuten grep han anledningen til å kvitte seg med en del høyt ansatte nordmenn i flg. kunnngjøring: "I melhold av bestemmelse av 6. oktober 1942 av Der Höhere SS- und Polizeiführer Nord SS-Obergruppenführer und General der Polizei Rediess, punkt I, bestemmes med øyeblikkelig virkning følgende:

1. Overlærerene Hørgård, Arnljot og Øren avsettes fra sine stillinger. Som overlærere etter disse ansettes lærer og klokker Fradrik Lille raven, Budal, lærerinne frk. Sofie Herstad, Trondheim og lærer Julius Belling, Trondheim.
2. Postmester Støren avsettes fra sin stilling. Som ny postmester i Trondheim ansettes postfullmektig J. Birkeland.
3. Arkitekt H. Sonnenmann avsettes fra sin stilling som arkitekt for de krigsherjede byer. I denne stilling ansettes arkitekt Erling Kroseth, Trondheim.

Trondheim, 7. oktober 1942.

Henrik Rogstad

N.S. Fylkesfører i Sør-Trøndelag."

Vi gjentar hva vi har skrevet annet steds: Alle NS-medlemmer som ikke nå klart bryter med forrederpartiet vil bli gjort ansvarlig for de begåtte ugjerninger. Oppgjørets dag nærmer seg og ingen formildende omstendigheter vil kunne gjøres gjeldende for dem som fortsatt stilltione ser på, og derved gjøres delaktige i forbrytelsene mot det norske folk.

SVENSK SOLIDARITET.

Formannen i den svenske landsorganisasjon, August Lindberg, som samtidig er formann i den nye Svenska Norgeshjelpen, har sendt ut et opprop til alle fagforeninger og verkstedsklubber. I oppropet heter det bl.a.

"Slått og herjet utkjemper det norske folket siden mer enn to år en heroisk og aldri hvilende kamp for sin eksistens som selvstendig folk. Standrettsdommer og harde tukthusstraffer har ikke kunnet slå ned det norske folks mot og beslutsomhet for inntil det siste å hevde sin rett. Vi svensker har med respekt og sympati fulgt nordmennenes stille kamp for et menneskeverdige liv. I dag er deres byrde tynne enn noensinne før. Matvarmangelen er akutt. Vi må hjelpe dem etter evne. Landsorganisasjonen har tatt initiativet til en landsomfattende innsamling av pengemidler for å lette nordmennenes tunge byrde. Vår appel er blitt hørt og har fått tilslutning fra alle betydelige frivillige organisasjoner i vårt land. Vi oppfordrer nå dere, arbeidere og medlemmer i de forbund som står tilsluttet landsorganisasjonen, å hjelpe til at det blir oppnådd et godt resultat. Solidariteten mellom de nordiske folk må aldri dø."

Svenska Norgeshjelpen sender i disse dager ut omlag 100.000 innsamlingslister. Betydelige beløp er allerede strømmet inn. Således har Koopera-tiva Forbundet bevilget 250.000 kroner.

Norgeshjelpen konsentrerer seg i første omgang om å utvide barnebespisningen i Oslo. Komiteen har også håp om å få over et større antall norske barn til Sverige. Det er tusenvis av svenske familier som mer enn gjerne vil åpne sine hjem for norske barn for kortere eller lengre tid. Men hittil har nazistene gjort alt for å hindre at en slik hjelpeaksjon kunne komme i gang.

DEN INDISKE FAGBEVEGELSE.

Den s.k. allindiske fagkongress har å mange år stått helt og holdent under Gandiretningens innflytelse og har derfor inntatt en holdning under den pågående krig som har vakt misnøye blant mer bevisste og aktive arbeidere. Denne retningen har nå brutt med kongressen og dannet en ny landsorganisasjon, Indian Labour Federation, med den kjente indiske arbeiderleder

M. N. Roy i spissen. Roy har deltatt i mange år i den radikale bevegelsen og har også vært fengslet gjentagne ganger.

Arbeiderføderasjonens konstituerende kongress ble holdt i Lahore og det var onlag 100 representanter tilstede. Roy kritiserte sterkt kongressens passivitet og slo fast at de indiske arbeidere ikke kan vente seg noe av fascismen. Det er den internasjonale solidaritet som nå settes opp mot enhver form for imperialismen. Kongressen sendte et budskap til de britiske arbeidere og uttalte håpet om at det måtte bli mulig å få opprettet en indisk-britisk arbeiderfront. Den nye landsorganisasjonen arbeider sammen med de britiske myndigheter i India, og det er på tale at arbeiderne skal bli representert i provinsregjeringene.

M. N. Roy står også i spissen for de s.k. radikaldemokratiske parti som har tatt avstand fra Gandhi og hans folk. Roys parti har sendt ut 3.000 politiske talere som agiterer mot kongresspartiets sabotasjeparoler. Roy har bl.a. uttalt følgende: "De indiske arbeidere ønsker ikke en nasjonalregjering som består av Petaintyper, men en regjering som er besluttet på å forsvare India som en del av de forente nasjoners front mot fascismen. Over hele verden er nasjonene delt i to leire. Begge taler om frihet, men i virkeligheten representerer den ene av dem friheten, mens den andre representerer den øvrige verdens undergang. Dette er tilfelle også i India. Dessverre finnes det alt for mange indiske ledere som er fascistvennlige eller fascistiske."

De bevisste indiske arbeidere tar selvfølgelig sikte på Indias hele og fulle frihet og selvstendighet. Men de forstår at det i dag gjelder om å samle alle krefter mot nazismen og fascismen. De vet også at Gandhi i virkeligheten representerer kapitalistiske interesser, mens de britiske myndigheter - hva som enn ellers kan innvendes mot dem - har gjort en hel del for å bedre arbeids- og levevilkårene i India. Arbeidstiden i fredstid var stort sett blitt begrenset til 10 timer dagen og 54 timer i uken, og barnarbeidet var langt på vei til å bli avskaffet. Det var også blitt gjennomført en rekke sosiale lover som etter hvert skaffet arbeiderne mer menneskeverdige kår.

-v-

DER ADVARES MOT

Tekniker Olaf Evju, Oslo Telefonanlegg. Evju som lenge har vært medlem av NS er nå utnevnt til musikkleder av NS "Folkemusikk". Forskjellige forhold tyder på at han har opptrått som angiver. Vær derfor på vakt.

PARTIMINISTER FUGLESANG

Er i likhet med de øvrige naziledere en varm tilhenger av komfortable og luksuriøse omgivelser. Han bor som bekjent i den tidligere statsministerbolig, men da denne selvsagt var for spartansk for den høye herre, ville han benytte anledningen til nyanskaffelser da direktør Platou reiste til England for noen tid siden. Han troppet opp i direktørens villa på Galleråsen for å komplettere sitt behav. Men Fuglesang var for sent ute. Det hadde vært noen før ham. Og i sitt raseri over å være overlistet av en annen tju, ble stats- og kriminallpoliti og selvsagt Hirden alarmert. I smukk forening formådde også disse institusjoner å oppklare mysteriet og finne tjuen: Det var Fuglesangs kollega minister Riisnes.

Det er nå kommet en forordning om tvangsutskrivning av vaktmannskaper for å hindre "statsfiendlige handlinger". Hvis noen av vaktmannskapene "forsømmer sin plikt", kan de straffes med døden. "Vaktmannskapene skal tas ut fortrinnsvis blant slike personer som "må mistenkes for stats- eller partifiendlige handlinger". Vakttiden skal strekke seg over 36 timer i uken.

-v-

IDRETTSKLUBBEN HEMTING

har nå 2 - to - aktive medlemmer. Klubbens medlemstall var før 600. Idrettsmannen Mogens Oppegaard ble nylig arrestert etter angiveri av et NS medlem. Han ble imidlertid sluppet ut igjen noen dager senere.

ARRESTASJONER

Professor Hans Ording, lektor Steen Bugge og advokat Eivind Eckbo er arrestert.

-v-

BARTHOLOMEUSNATT I PARIS.

Jødeforfølgelsene i Frankrike har ført til de mest opprørende stener. Nazityskerne og de franske quislingene med Laval i spissen kjenner ingen menneskelige hensyn. De vender derfor det døve øre til alle indringerte protester, bønner og advarsler. Renold News gir en rystende skildring av tilstanden i Paris i midten av juli. Den er slik at den kan få stener til å røre seg. De masakrer som foretok på den så beryktede Bartholomeusnatten i 1572, blekner mot det de franske jøder fikk oppleve og gjennomgå nå. Forfølgelsene og brutaliteten tok en slik form i Paris at mødre kastet sine barn ut fra vinduet i 5. og 6. etasje og styrtet seg selv etter under de forferdeligste redselsrop. 300 selvmord ble konstatert i forbindelse med arrestasjonene og bortførelsen av 28.000 jøder. Selv parispolitiet som ikke er særskilt ømsinnet reagerte. Ikke mindre enn 300 ble arrestert for sine "projødiske tendenser". Patienter på sjukehus og hospitaler ble slept ut av sine senger og pisket ut av husene. På fødselsstiftelser ble kvinner like etter fødsler jaget vekk. I flere byer som i Nizza, Lyon og Marsailles demonstrerte befolkningen mot råskapen og overgrepene. Den katolske kirke har også protestert og vaticanket har søkt å gripe inn. Men uten resultat. Pressen får ikke lov å nevne kirkens holdning. Laval har lovet tyskerne jøder til slavarbeid. De fleste er hentet fra konsentrasjonsleire, som er blitt fylt med nye ofre. De illegale organisasjoner har reist en mektig protestbevegelse. Det franske råd i London har like ens protestert og har søkt å reise en verdensopinion mot alle disse grusomheter som endog overgår middelalderens i kynisme og mennekseforakt.

Senere meldes over London at det på forskjellige måter er kommet meldinger til de frie franske kretser om en voksende opinionsbølge over hele Frankrike. De forferdelige jødeforfølgelser blir av alle dntendige mennesker ansett som en skam og skjendsel. Den protestantiske kirke har også nå sendt marskalk Petain en kraftig protest. Den unnmenneskelige behandling av jødene er, framholdes det, i den mest åpenbare strid med et kulturfolks plikter. Frankrike pådrar seg ved sin opptreden et stort moralsk ansvar. Det opplyses i protesten at kvekerne i Lyon er blitt nektet å ta seg de sultende og forfulgte mennesker. En masse jøder har søkt over mot den schweiziske grensen. De oppholder seg i skogene for å kunne nytte det første og beste høve til å komme inn i Schweiz. Men den franske politisen gjør også klappjakt på disse ulykkelige, som søker seg et fristed i et nøytralt land.

-v-

REKORDHØST I ENGLAND.

Ifølge News Chronicle har England i år en glimrende høst. Den blir karakterisert som rekordhøst. Bøndene har gjort et godt arbeide. 18. millioner acres er nå kultivert mot 12 før krigen. Produksjonen øker også på de tidligere oppdyrkede arealer. Vi produserer nå, skriver bladet, 2/3 av vår mat. Neste år skal resultatet bli enda bedre. Ved å gjøre oss nest mulig selvhjulpne, sparer vi en masse tonnasje, som da kan brukes til andre formål. Norge har også en god høst. Men hva hjelper det når fremmede som rotter drar av gårde med vår grønne og våre matbeholdninger.

-v-

FAGINTERNASJONALEN.

har nylig holdt en viktig konferanse i London. Foruten landsorganisasjonene i England, Norge og Palestina, møtte det representanter for fire internasjonale yrkessesekretariater og for de grupper av belgiske, franske, polske, tjekkiske, østerrikske, spanske og tyske fagforeningsfolk som holder til i England.

Av beretningen som ble lagt frem av Walther Schavenels fremgikk det at det for tiden er 13 normalt arbeidende landsorganisasjoner med omlag 13 mill. medlemmer som står tilsluttet Faginternasjonalen. Hertil kommer den underjordiske fagbevegelse i alle de okkuperte land. Norge er blitt satt i en særstilling blant disse land. På grunn av den innsats som ytes av over 20.000 medlemmer i Bjørnmannsforbundet er A.F.L.s Londonssekretariat blitt godkjent som likeberettiget ved siden av organisasjonen i de frie land. Konrad Nordahl er som følge av dette blitt medlem av

Faginternasjonalens styre. Foruten Norge er disse land representert i styret: England, Amerika, Kanada, Argentina, Sverige, Palestina og Meksiko. Videre skal syv yrkesssekretariater utpeke sine medlemmer i styret. De landflyktige arbeideres sammenslutninger i England er likeløles representert i styret, dog uten stemmerett. Konferansen besluttet å sette ned to komiteer: En for å studere etterkrigsproblemen med særskilt hensyn til arbeiderklassens sosiale og økonomiske krav, og en for å granske spørsmålet om den internasjonale fagbevegelsens gjenreisning.

I FRANKRIKE.

vokser motstanden både mot okkupasjonsmakten og mot Vichyregjeringen. De fagorganiserte arbeidere har spilt en dominerende rolle i motstandsbevegelsen som i løpet av den senere tid er blitt sterkere sentralisert og har fått opprettet bedre forbindelser med de "kjempende franskmenn" i utlandet. Fransk fagbevegelses illegale hovedorgan heter "Syndicaliste de France", som når ut over hele landet. Blant andre viktigere illegale aviser i Frankrike kan nevnes Combat med et opplag på 35.000, Liberation 35.000, Franc Tireur 20.000 og Populaire 25.000.

Laval regjering har stengt 1.300 større og mindre bedrifter, samtidig som den nekter å utbetale arbeidsløshetsunderstøttelse til de 350.000 arbeidere som derved er blitt ledige. Hensikten er å tvinge disse arbeidere til å melde seg til "frivillig" arbeid i Tyskland. Laval har som kjent lovet Hitler 350.000 franske arbeidere. Den illegale fagbevegelse har nå satt i gang en landsomfattende innsamling blant arbeiderne og arbeidsgivere for å kunne hjelpe de arbeidere som ellers av økonomiske grunner kunne bli tvunget til å melde seg til arbeid for tyskere. Man har også gjort underhåndshenvendelser til bønderne, arbeidsgiverne og handelstanden for å få dem til å skaffe arbeid til ofrene for den kunstige arbeidsløsheten.

SVENSKA BYGNINGSARBETARFÖRBUNDET.

har holdt møte i Stockholm i tiden 23. til 28. august. Man vedtok en uttalelse som uttaler den varmeste sympati for norsk arbeiderbevegelse og for den kamp det norske folk står oppå. 10.000 kroner ble bevilget til Norgeshjelpen. Også andre forbund har bevilget penger til denne innsamling. Landsmøtet gikk inn for dannelsen av et felles bygningsarbeiderforbund. Nils Linde som har vært forbundets formann i 34 år, ble avløst av John Grewin, som hittil har vært nestformann.

STADIGE RØMNINGER OVER GRENSEN.

Det meldes fra Sverige at 20 norske flyktninger har kommet over grensen til Sverige i Lappmarken i Nord-Sverige. Det var overveiende ungdom i 20 årene hvorav 5 kvinner. En av dagene på fjellet hadde de hatt snøstorm, men alle var kommet vel fram. Noen dager tidligere kom det 18 nordmenn over på samme sted.

Også to russiske krigsfanger har klart å komme over grensen. De kom fra en fangeleir i Bodo og hadde vært uten mat under hele flukten, slik at de var sterkt nedtatt da de kom fram.

VEDTAKENE SPORVEIER.

kræves det nå en erklæring om lojalitet overfor "landets regjering, statspartiet, dets tillitsemenn og medlemmer" ved enhver forframelse. Det er vel uundvendig å påpeke at ingen mandmann setter navnet sitt under et slikt sjofelt dokument.

PÅ FELLESSKAPETS GRUNN.

Blant de allierte nasjoner som nå fører frihetskampen mot nazibarbariet hersker det full enighet om at det ut av krigens ragnarokk nå og skal komme en ny og bedre tingens tilstand. En tilstand hvor menneskene ikke bare er sikret de demokratiske rettigheter, men hvor en også har trygghet for menneskeverdige forhold for alle, rent sosialt og økonomisk sett. Denne innstillingen er kanskje aller sterkest i England hvor klasseforskjellen før krigen var mer utpreget enn i de fleste andre vest-europeiske

Land. Den engelske arbeiderrørsla og dens menn spiller en avgjørende rolle i den kampen som landet står midt oppe i. De vil også sørge for at arbeidets kvinner og menn får den plass de har krav på i det nye England som trer fram etter krigen. Som i England så også hos oss. Ikke alt var så bra som det kunne og burde være. Store grupper, ja hele lag av folket hadde en altfor lav levestandard. Vi var på god vei framover. Men det var ennå mye av sosial urett og økonomisk ufrihet tilbake. Blant de kvinner og menn som i dag står i brodden for, ja som utgjør den norske fronten, hersker det samstemmighet om at dette skal det rås bet på når seiren er vunnet. - Vi vet at der finnes såkalte "jössinger" som ikke bare nytter ethvert høve til å grafse til seg mest mulig av blodpenger ved arbeid for og handel med fienden nå under krigen, men som også fabler om at etter krigen skal arbeiderrørsla forsvinne, og det skal bli bli grønne tilstande for dem og likesinnede reaksjonære elementer. Men disse menneskene hører til unntakene, og de vil utvilsomt komme til å dele skjebne med quislingene, svartehandlerne og andre skumle elementer. Blodpengene deres skal bli gravd fram, hva enten de er blitt anbragt i møbler, hus, jord eller skog. Og ingen bør være i tvil om at arbeiderørsla, fagorganisasjonen og våre andre organisasjoner vil stå der gjenreist og tre i funksjon i samme øyeblikk tyskerne er slått. Mellom den som i dag setter velferd, frihet og liv inn i kampen for Norges sak, er det ingen uenighet om at det i det frie Norge skal kreftene settes inn for å skape lykke og trygge kår for alle. Denne samstemmighet går tvers gjennom alle lag av folket og gjennom alle tidligere partiskiller. - I det nye Norge skal det ikke være noen privilegerte som lever i overflod, mens andre lir mangel. Ingen skal herske over andre i kraft av sin bankkonto, den som har . . . sterkeste ryggen skal bære den tyngste børen. I fellesskap skal vi nytte ut landets arbeidsmuligheter: skogen og jorda, havet og melmen i fjella, fosskraft og ingeniørvitenskap, håndens og åndens arbeidere for å bygge landet ut til en god heim for alle. Nazistene skaper ruiner, sult, sorg og nød overalt der de farer fram, ingen ting annet. De er dødens agenter. Vi, det frie Norges, den frie verdens kvinner og menn vil gjenskape livet, bygge, hvor de andre har lagt i grus og gi menneskene smilet og livsgleden tilbake. Arbeiderrørsla har alltid bygget på fellesskapet mellom menneskene, i gode som i onde dager. Derfor vil også arbeiderrørsla og dens kvinner og menn være å finne i første rekke også når det nye Norge og den nye verden skal bygges opp på ruinene av alt det tyskerne og forrøderne la øde. Og en sentral plass i dette gjenoppbygningsarbeid vil på nytt fylles av en

F R I F A G B E V E G E L S E .